

se pro seipso orare et pro aliis, quatenus per orationem juvari possunt, quia sicut charitas et ad se et ad alios inclinat, et omnibus bonum desiderat, quantum illius capaces sunt, ita etiam inclinat ad orandum pro omnibus. Solet autem imprimis hic queri an liceat pro se, vel pro aliquo solo, et in particulari interdum orare. Nam Wicleph (ut Waldensis refert, tom. 3, cap. 107) dixit hoc non licere. Fundamentum ejus videtur fuisse, quia charitas postulat ut non privemus proximum beneficio de se communi, et omnibus utili; sed oratio de se talis est, ut omnibus sit utilis, si pro omnibus fiat, neque sit utilior uni, etiamsi pro illo solo in particulari fiat, quam si fiat pro omnibus; ergo. Et confirmatur, quia Christus oratione sua non docuit nos orare pro aliquo in particulari, sed in communi, ut ex tota oratione *Pater noster* constat.

2. Licitum et aliquando necessarium est in particulari orare pro hac vel illa persona.

Probatur ex divina Scriptura. — Dicendum vero imprimis est, licitum esse et expediens, et interdum necessarium pro aliqua, vel aliquibus personis in particulari orare, licet aliquando etiam sit optimum orare pro communitate aliqua, vel particulari etiam, vel universali, ut pro tota Ecclesia, pro omnibus hominibus, aut pro omnibus indigentibus. Hæc est certa et catholica doctrina, et sententia Wiclephi virtute damnata est in Concilio Constantiensi, sess. 8, quatenus inter errores ejus ponitur, orationes speciales non magis prodesse quam generales. Et tota conclusio evidenter Scripturæ testimoniis ostendi potest: nam de oratione in particulari habemus Christi exemplum, et verbum Lucæ 22: *Ego rogavi pro te, Petre;* et cap. 23: *Pater, dimitte illis,* etc.; item Actorum 12: *Cum Petrus esset in vinculis, oratio fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo.* Et Paulus saepè in suis Epistolis postulat orari pro se, ut ad Ephes. 6, et ad Coloss. 4, 2 ad Thessalonici. 3. Item in veteri Testamento sunt frequentia exempla, ut Tobiae 8: *Tobias et Sara surgentes pariter instanter orabant ambo simul, ut sanitas daretur eis,* et similia sunt quamplurima. Ratio etiam est evidens, quia talis oratio de se et per se non habet circumstantiam malam, quia non semper teneor orare pro aliis; ergo non peccat aliquando orando pro me solo. Et e converso non semper teneor orare pro me; ergo possum licite orare pro aliquo alio. Idemque argumentum est, quod nulla lex vel ratio obligat nos, ut

quoties oramus, pro communitate tota ore-mus; ubi enim est talis lex? Præterea saepè oratio pro uno facta erit prudens et honesta, non vero pro omnibus; ut Christus rogavit pro Petro, ut ei daretur speciale donum, quod dari omnibus non expediebat. Item rogavit pro crucifixoribus, postulando eis remissionem illius peccati, quam aliis, qui peccatum illud non commiserunt, deprecari non poterat. Aliquando etiam potest esse necessaria etiam ex præcepto talis oratio in particulari; nam si quis sit constitutus in gravi necessitate spirituali sibi propria, tenetur sibi in particulari auxilium postulare, idemque esse poterit de alio proximo. Potestque confirmari hoc exemplo eleemosynæ corporalis, quam non semper teneor dare omnibus, et interdum teneor dare alicui tantum in particulari, quia solus ille indiget; ita ergo est in praesenti, nam oratio pro aliis est quasi quædam eleemosyna spiritualis.

3. Objectio. — Dilutio. — Responderet Wicleph, per materialem eleemosynam privari hominem proprio aliquo bono, et illam divisa in multis esse minorem in singulis; orationem autem non esse hujusmodi, quia non minus prodest oranti pro se et aliis, quam si pro se solo oraret, et oblati pro multis non minus prodest singulis, quam si pro uno fieret. Sed contra, nam licet hoc totum verum esset, non sufficeret ad obligationem, neque ut sit illicitum orare pro aliquo in particulari, quia satis est quod non teneat dare omnibus, aut desiderare omnibus, etiamsi possim. Sicut Deus multa bona confert uni aut aliquibus, quæ posset conferre omnibus sine diminutione et recte facit, solum quia non ex debito confert talia bona. Deinde falsum est quod assumitur: nam imprimis oratio oblati pro multis quoad vim satisfaciendi minus fructuosa est singulis, si sub ea ratione eis applicetur, quia habet finitum effectum, qui divisus inter plures necessario est minor in singulis. Rursus quoad vim impetrandi alicui in particulari efficacior est, per se loquendo, oratio pro illo facta determinate, quam solum confuse, ut in tali generalitate continetur; tum quia et affectus est major ad talem personam, et intentio applicandi illi vim impetrandi est magis directa; tum etiam quia difficilius est impetrare multis quam uni, ut per se notum videtur, si cætera sint paria; tum denique quia interdum talis est materia orationis, ut uni vel alteri recte et prudenter postuletur, non vero omnibus.

4. Aliae partes assertionis satis probantur ex loco Pauli 1 ad Timoth. 2, ubi obsecrat orationes et postulationes fieri pro regibus et principibus, ac tandem pro omnibus, quia Deus vult omnes salvos fieri; et ad Ephes. 6, præcipit orare pro omnibus Sanctis, id est, fidelibus. Et ex usu Ecclesiæ id satis constat. Et quamvis Wicleph non videatur hoc negare, tamen recte contra illum convincitur, si est licita oratio, verbi gratia, pro regibus in communi, etiam esse licitam pro hoc rege vel hoc Pontifice in particulari, quia etiam reges in communi sunt quoddam objectum particularare respectu omnium hominum, vel omnium fidelium. Unde si fundamentum Wicleph esset alicujus momenti, probaret nunquam esse licitum orare, nisi tantum pro hominibus, aut viatoribus in communi; quia omnia alia objecta, quantumvis communia videantur, sunt particularia respectu illius communissimi; et ideo etiam esset contra charitatem illo modo contrahere orationem. Consequens autem est plane ridiculum; imo vix invenietur aliquis orans illo modo, nisi rarissime.

5. Respondetur Wiclephi fundamento. —

Ad fundamentum ergo Wicleph ex dictis patet responsio, nam charitas non semper obligat ad faciendum omne id quod potest esse utile proximo. Deinde oratio in particulari vel in communi facta, longe diversam utilitatem habet, ideoque charitas ipsa postulat ut non semper eodem modo fiat, sed nunc uno, nunc alio modo, prout opportunitas postulaverit. Ad confirmationem, respondetur Christum Dominum in illo loco tradidisse generalem quamdam orandi formulam omnibus communem, ideoque convenienter per communia etiam verba illam tradidisse. Deinde commendare fortasse voluit orationem pro communitate, quia ex suo genere nobilior est, et quia singuli homines ex se satis solent esse propensi, et solliciti eorum quæ ad se vel ad suos in particulari spectant. In illa vero oratione virtute continetur id quod unusquisque potest sibi in particulari petere, ut infra videbimus. Et ipsem Christus Dominus aliis locis exemplo suo docuit modum particulariter orandi. Imo Joan. 17 expresse dixit: *Non pro mundo rogo; sed pro eis quos dedisti mihi.*

6. Ex superiori doctrina colligitur eum, qui orare potest, etiam pro se orare posse. — Hoc ergo jacto fundamento, non est in praesenti difficultas de oratione uniuscujusque pro se ipso, nam ex haec tenus dictis, inductione ostendi potest, omnem illum qui orare potest,

pro se etiam orare posse; nam ostendimus etiam ipsos Beatos et animas purgatorii pro se orare posse; ergo a fortiori viatores, quantum est ex ratione et obligatione status; nam si propter mentis cæcitatem inepti et quasi incapaces rationis sint, illud est per accidens, et non consideratur. Item Christus Dominus in hac vita oravit pro seipso, ut supra visum est, et non est incredibile etiam nunc in cœlo orare, ut supra etiam tactum est. Ratio autem reddi potest, quia omnis qui orat, creatum intellectum et voluntatem habet, et ex hac parte potest etiam ipse esse capax alijus boni quod nondum habeat, et a Deo exspectet vel desideret; ergo potest tale bonus a Deo postulare. Item unusquisque ordinate amat se amore charitatis; ergo convenienter procurat bonum suum; ergo recte etiam orat pro seipso, juxta suam indigeniam vel statum. Semper enim est hoc ita accipendum, ut cum proportione intelligatur, seu applicetur convenientia talis orationis, vel etiam necessitas. Legatur Alens., 4 p., q. 26, membr. 3, art. 6, § 1.

CAPUT XIV.

AN ORANDUM SIT PRO DEFUNCTIS, SEU EXTRA VIAM EXISTENTIBUS?

1. Status questionis. — Loquimur in hoc capite solum de orationibus quas nos viatores fundimus; nam de Sanctis, vel jam Beatis, vel in purgatorio existentibus, quomodo pro aliis orent, satis in superioribus dictum est. Et licet in alia vita tres possimus distinguere personarum ordines, scilicet, inferni, purgatorii, et beatitudinis, de duobus primis nihil hic dicemus, quia in 4 tom. tertiae partis, tractando de suffragiis et de purgatorio, satis ostendimus illa offerenda esse pro animabus purgatorii, quibus possunt esse utilia, non vero pro existentibus in inferno, quibus prodesse non possumus, quia ibi jam non sunt in statu in quo sint capaces. Et ita docuit Innocentius III, in cap. *Cum Marthæ*, de Celebratione missarum; et August., in Enchiridio, c. 110, et lib. de Cura pro mortuis agenda.

2. Sitne honesta oratio viatorum pro Beatis. — Nonnulli negant. — Alensis dicta q. 26, membr. 3, art. 6, dub. ult. — De Beatis autem hic quæri solet, an possimus nos viatores orare pro illis. In quo certum videtur nos non teneri, nec talem orationem esse neces-

sariam, quia ipsi non indigent, neque sunt in necessitate; quod ergo queri potest, solum est an talis oratio possit esse honesta et conveniens. Aliqui enim absolute negant, quia nihil possumus utiliter petere pro Beatis, quia essentialē beatitudinem jam habent; accidentalem autem habebunt suo tempore ex vi essentialis, et ratione suorum meritorum, atque adeo per seipso; ergo ad minimum inutilis est et otiosa talis oratio. Imo August., serm. 17 de Verbis Apostoli, injuriosam vocare videtur, dicens: *Injuriam facit martyri, qui orat pro martyre.*

3. *Illorum ratio non convincit.* — Hæc autem ratio non videtur cogere, quia etiam probaret beatum non orare pro se, eujus contrarium supra ostendimus. Assumptum patet, quia neque essentialē beatitudinem sibi postulare potest, neque accidentalem poterit, quia propter essentialē debita est. Vel certe si hoc debitum non obstat quominus ipsi illam sibi petant, cur obstabit quominus a nobis etiam illis desiderari et peti possit? Præsertim quia etiam diximus dari aliquam accidentalem gloriam non necessario connexam cum essentiali, neque omnino debitam, quam ipsi Beati interdum sibi postulant; ergo si a nobis eis postuletur, non erit oratio injuriosa Sanctis. Quia neque fit tali existimatione, ut eorum essentialis beatitudo quasi in dubium revocetur; quo sensu dixit Augustinus injuriam facere martyri, qui orat pro martyre; neque etiam fit talis oratio ex præsumptione plus valendi apud Deum quam valeant ipsi Beati, sed solum ex affectu charitatis, et quia scimus Deum gaudere multorum intercessione. Vel certe quia nos possumus mereri, quod Beati non possunt; possumus autem non solum mereri nobis, sed etiam aliis; cur ergo non poterimus mereri Beatis aliquam accidentalem gloriam, quam fortasse non recipiunt, nisi nos eam ipsis mereremur. Unde etiam constat talem orationem neque inutilem, neque otiosam esse, quia est actus charitatis et religionis, et potest habere fructum aliquius gloriae accidentalis in Sancto pro quo oratur, per modum meriti de congruo vel impetrationis.

4. *Quidam putant posse nos a Deo postulare pro Sanctis gloriam accidentalem ipsorum.* — Alii ergo existimant posse nos orare pro Sanctis, dummodo ea petamus quæ, supposita eorum beatitudine, possint aliquid gloriae accidentalis addere, vel aliquod extrinsecum bonum claritatis, seu gloriae, et amoris, ac

honoris apud alios homines. Hanc sententiam refert Innocentius III, in cap. *Cum Marthæ, § Tertio*, de Celebratione missarum, dicens: *Plerique reputant non indignum, Sanctorum gloriam usque ad judicium augmentari, et ideo Ecclesian posse augmentum glorificationis eorum optare.* Quam sententiam non refutat, imo indicat juxta illam posse probabiliter intelligi aliquas orationes Ecclesiæ, in quibus offerendo sacrificium postulat, *ut prosit Sanctis ad gloriam, sicut prodest nobis ad medelam.* Unde Chrysostomus, in sua Liturgia dicit, offerri sacrificium Deo pro Apostolis, Martyribus, Prophetis, etc. Potestque hæc sententia præter omnia dicta suaderi, quia nos possumus Deo agere gratias pro gloria Sanctorum, quamjam habent, ut Augustinus et Innocentius supra docent, et constat ex usu Ecclesiæ, et ex ratione; quia ille affectus et erga Deum et erga Sanctos est per se bonus; ergo possumus illis desiderare gloriam, quam nondum habent, et habere possunt, vel aliquando habituri sunt; ergo possumus Deo hoc desiderium præsentare, et illius complementum postulare, vel ut faciamus aliquo modo debitum quod non erat, vel pluribus titulis debitum quod uno tantum vel altero erat. Certe in hac sententia non appetat aliquid absurdum, neque Innocentius illam reprobavit, et ita videtur sentire Card. Bell., I. 2 de Purgatorio, c. 18.

5. *Ex proxima opinione dubium insurgit.* — Unum tantum video objici posse, quia sequitur eodem modo posse nos orare pro Deo ipso, quatenus Deus est capax alicuius gloriae extrinsecæ vel honoris. Hæc enim non ponunt mutationem in ipso, sed in aliis, a quibus glorificatur vel honoratur; et ideo accrescere possunt Deo, et vocantur bona extrinsecæ ejus, id est, per solam extrinsecam denominacionem illi convenientia; tamen hoc titulo est tantæ estimationis divina gloria, ut a nobis ex charitate Dei imprimis desiderari possit et debeat. Potest ergo etiam a nobis in oratione postulari, Imo hoc videtur esse primum, quod in Oratione Dominica orare docemur illis verbis: *Sanctificetur nomen tuum, ut exposuit Augustinus, lib. 2 de Serm. Domini in monte, cap. 10; et Bernardus, sermone 6 Quadragesimæ.* Hinc ergo nascitur difficultas: nam si dicimur posse nos orare pro Sanctis, quia possumus aliquod augmentum accidentalis gloriae illis postulare, etiam dicemur nos orare pro Deo, quando petimus ab ipso ut suam gloriam procuret et augeat. Et confirmatur: nam Christus Dominus vere pro

se oravit, quando petit claritatem nominis sui, quæ tantum erat quædam extrinseca gloria per notitiam et fidem aliorum, ut communiter docent expositores Joan. 47. Imo aliqui expositores ibi existimant Christum non tantum sibi ut homini, sed etiam ut Deo claritatem illam postulasse. Nec videtur obstare quod oratio fiat ad Deum, quominus pro ipso etiam sit Deo; nam interdum rogamus hominem, ut sibi ipsi aliquod bonum faciat, quia licet possit facere, non rogatus fortasse non faceret.

6. *Solutio dubii suboritur.* — Respondeo differentiam quædam considerari posse inter extrinsecam gloriam Dei et Sanctorum; quia Deo ex gloria extrinseca nihil intrinsecum accrescit, neque utilitas aliqua, nec commoditas, aut voluptas, sed sola extrinseca denominatio. At vero Sanctis, etiam Christi humanitatib; ex gloria seu claritate extrinseca semper nascitur aliqua intrinseca perfectio, vel saltem actuale gaudium accidentale. Unde sit ut tota utilitas vel commoditas illius extrinsecæ gloriae Dei sit propria illorum hominum, vel Angelorum qui ipsum glorificant; ac propterea, quando petimus ut glorificetur Deus, proprie dicimur orare propter Deum, quia illa petitio tendit in ipsum ut in finem, vel ad summum ut in objectum illius gloriae; non tamen dici potest cum proprietate, nos orare pro Deo, quia proprie dicimur orare pro aliquo, quando per orationem illius commodum vel utilitatem quaerimus. Respectu vero Sanctorum non habet absurditatem illa locutio, quia ex illa gloria aliquid commodi in illos redundat. Præsertim quia non tantum gloriam extrinsecam, sed etiam alia gaudia accidentalia per peculiares revelationes possumus illis postulare. Addendum vero est, licet in hac locutione sane modo intellecta, ut explicata est, non sit absurditas, nihilominus extendendam non esse, nec facile apud vulgus promulgandam; nam nos indigemus suffragiis Sanctorum; illi vero non indigent nostris, ut Innocentius III dixit.

CAPUT XV.

AN PRO OMNIBUS HOMINIBUS VIATORIBUS
ORANDUM SIT.

1. *Variæ questionis acceptio[n]es.* — *Dubium primum: an possimus in generali orare pro omnibus viatoribus.* — Superest ut dicamus de viatoribus, de quibus est copiosior disputatio, et magis ad mores. Possumus autem, ut supra

dixi, orare pro proximis, vel in generali, vel in speciali, quia magna est inter eos varietas; quidam enim sunt reprobati, alii prædestinati; quidam fideles, alii infideles; quidam justi, alii injusti; quidam inimici, alii amici, vel indifferentes; quidam extranei, alii conjuncti; quod potest contingere secundum diversos modos et gradus, ex quibus multa oriuntur dubia. Primum sit, an possimus orare universali pro omnibus hominibus; agimus autem de oratione privata; nam de publica, quæ fit per ministros Ecclesiæ, ut tales sunt, infra tractandum est; habet enim peculiarem rationem, quia et intentioni et institutioni Ecclesiæ debet esse conformis. Ratio igitur dubitandi est, quia inter homines viatores multi sunt reprobati; sed non esset licitum pro illis in particulari orare, si essent nobis cogniti; ergo neque etiam est licitum orare pro hominibus in communis, includendo illos. Consequentia clara est, quia talis oratio universalis de se ad omnia singularia descendit. Minor autem probatur, quia non licet petere aliquid contra absolum decretum divinæ voluntatis; sed petere salutem æternam reprobo, esset petere aliquid contra decretum absolutum divinæ voluntatis; ergo non licet orando petere reprobo æternam salutem. Cui autem æterna salus per orationem petenda non est, certe neque alia bona in oratione petenda sunt, cum omnia sint a Deo postulanda in ordine ad æternam salutem.

2. *Ad illius dubii solutionem inquiritur, licetne orare pro eo, quem constat esse reprobatum.* — Ad expediendum hoc dubium, oportet prius expedire aliud, quod in eo involvitur, et ex quo pendet, nimur si Deus revelet aliquem in particulari esse reprobatum, an et quomodo licet pro illo orare; possumusque exemplum ponere in Antichristo, quem certo scimus esse damnandum, ac proinde esse reprobatum. Nam quod pro tali persona non licet orare, videtur colligi ex Augustino, libr. de Correptione et gratia, cap. 15, et D. Thoma, dicta quæst. 83, art. 7, ad 3, dicentibus ideo non posse nos alicui negare orationis beneficium, quia non possumus distinguere prædestinatos a reprobatis; ergo e converso, si propter speciale revelationem possimus distinguere hunc a prædestinatis, non poterimus orare pro illo. Item ratio facta maxime urget, quia non possumus petere ut divinum decretum mutetur, neque ut non impleatur; quodcumque enim horum desiderare, impium esset; ergo et petere,

3. *Medina proximæ debitio respondet, distinguendo duos modos reprobandi homines.*

— Circa hoc Medina, dicto Cod. de Oratio., q. 6, supponit Deum duobus modis reprobare homines. Primo ex se, quia solo suo arbitrio et voluntate sine alia causa ex parte hominis vult illum perpetuo damnare. Secundo non ex se, sed propter culpam hominis prævisam, cum perseverantia in illa usque ad mortem. Qua distinctione supposita, respondet, si Deus revelet se reprobasse aliquem priori modo, non esse licitum orare pro eo, quia esset niti contra voluntatem divinam, et procedit argumentum a nobis factum; si autem revelet reprobasse aliquem posteriori modo, ea revelatione non obstante, posse nos et debere orare pro reprobato. Quia tunc oratio non est contraria divinæ voluntati, quia orans non postulat ut reprobis non damnetur, etiamsi in peccato mortali moriatur, hoc enim esset contra divinam voluntatem; sed petit ut illi detur gratia ne in peccato moriatur.

4. *Distinctio illa Medina rejicitur.* — At vero si Medina intelligit revera dari de facto hos duos modos reprobationis, valde decipitur, quia juxta sanam doctrinam Deus neminem reprobavit ex se, et ex sua sola voluntate, quia nullum prædestinat ad malum, neque illum vult ejicere a regno ex supremo dominio, et absoluta potestate, sed solum juxta exigentiam vindicativæ justitiae. Si autem ponit illud membrum tanquam possibile de potentia absoluta, non est illud de quo tractamus. Posset autem membrum illud applicari ad reprobationem negativam et ad alios effectus quos Deus absolute vult fieri aut non fieri, interdum absque aliqua causa ex parte hominis, aliquando vero ob causam aliquam datam ab homine, ita tamen ut, illa prævisa, Deus immutabiliter decreverit aliquid facere ob talem rationem, seclusa dependentia ab omni alia conditione. Quocirca loquendo de vera reprobatione, juxta sententiam Medinae, dicendum videtur orari posse pro æterna salute reprobri etiam cogniti per revelationem. Ex quo a fortiori sequitur, oratione generali orandum esse etiam pro reprobis, non quia ignoremus qui sint, sed quia, etiamsi sint reprobri, sunt capaces hujus orationis, qua illis petimus gratiam, qua salvantur. Non explicat autem Medina qualis sit gratia quam possumus reprobis postulare, potest enim esse vel sufficiens, vel efficax. Si ergo de efficaci loquatur, videtur falsum, quia hoc esset directe contrarium divinæ vo-

luntati, quam ex se habuit circa reprobos; unde non videtur de hac gratia loqui. Si autem loquatur de gratia tantum sufficiente, impertinens est prior distinctio, saltem loquendo de reprobatione, prout illam Deus de facto habuit; nam quocumque modo ponatur reprobatio, negari non potest quin Deus de reprobis gratiam qua salvare possint, si ve- lint; ergo hoc tantum modo postulare gratiam reprobato etiam cognito, et quocumque modo reprobato, est consentaneum divinæ voluntati, ac proinde licitum et faciendum.

5. *Alia distinctio auctoris ad solutionem dubitationis.* — Aliter ergo distinguendum occurrit, tum de modo orandi ex parte nostra, tum de modo divini decreti nobis revelati. Nam duplice possumus nos aliquid postulare a Deo. Uno modo, ex affectu simplici et includente conditionem aliquam, vel expressam, ut fuit in oratione Christi in horto, vel implicitam, ut cum in animo habemus generalem intentionem subordinandi omnia divinæ voluntati. Alio modo possumus aliquid petere ex affectu absoluto et efficaci, quia jam præscimus vel supponimus, id esse consentaneum divinæ voluntati; quomodo oravit Christus pro prædestinatis, cum dixit: *Non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi.* Ex parte autem Dei duplice intelligimus ipsum aliquid velle aut nolle absoluto et immutabili decreto. Primo, ex totali deliberatione sine ulla voluntate contrarii effectus, neque efficaci, neque simplici, seu conditionata, quod genus decreti interdum habet Deus ex se solo, sicut habuit circa prædestinatos, quando precelegit illos ad gloriam, et circa reprobos habuit simile decreto non dandi illis gratiam congruam in sua præscientia. Aliquando vero non habet Deus tale decreto, nisi prævisa aliqua causa ex parte hominis; illa tamen visa, decreto est ejusdem efficacitatis, et eodem modo absolutum. Sic enim licet ante prævisum peccatum in homine prædestinato non decernat Deus ut agat poenitentiam, nihilominus peccato præviso vult ejus poenitentiam, et absolute decernit dare auxilium congruum ad illam. Et in malis etiam poenæ, quæ Deus tantum vult prævisa culpa, interdum contingit ut, statim ac prævidetur culpa, decreto de aliqua poena sit omnino absolutum, et excludens omnem conditionem, quale fortasse fuit in peccato Davidis decreto interficiendi filium in poenam ejus, non obstante poenitentia et oratione patris; unde videtur fuisse independens ab

omni alia conditione, atque adeo omnino immutabile. Alio modo intelligimus Deum habere firmum decretum de aliquo effectu, non tamen ex se solo, sed provocatus ex causa aliqua in homine prævisa, et cum aliquo simplici affectu, et quasi desiderio contrarii effectus. Et hoc modo credimus voluisse Deum damnationem reproborum.

6. *Non licet oranti ex efficaci affectu, aternam illius salutem postulare, quem constat esse reprobum.* — Dico ergo primo: si per revelationem certo constaret Titum esse a Deo reprobatum, non esset licitum orare pro illo, petendo aëternam salutem ejus ex absoluta et efficaci voluntate orantis, id est, absolute petendo ut re ipsa salutem consequatur. Hoc tantum intendunt D. Thom. et Augustinus locis citatis, et immerito Medina quidpiam aliud D. Thom. imponit. Hoc etiam probat ratio in principio facta. Hoc etiam nos Christus suo docuit exemplo; nam quia illi constabat decretum Patris de sua passione esse omnino absolutum (quamvis illud non habuerit nisi post prævisum peccatum hominis), ideo non absolute oravit ut transiret a se calix ille, sed sub conditione: *Si possibile est,* explicando simplicem effectum suæ naturæ, et subjiciendo illum divinæ voluntati: *Non mea voluntas, sed tua fiat.* Denique sic supra diximus Beatos in cœlo, quando illis constat de contraria divina voluntate, non petere ex affectu absoluto.

7. *Secus est de oratione ex affectu simplici procedente.* — Dico secundo: non obstante revelatione de reprobatione alicujus, possumus pro illo orare ex affectu simplici, desiderando, quantum est ex parte nostra, salutem ejus, et petendo ut Deus de illi auxilia quibus salvetur, si velit. Probatur, quia talis petitio est consentanea charitati proximi, et non est repugnans voluntati Dei, imo etiam est consentanea illi; ergo est optima oratio et exercenda. Probatur prior pars, quia caritas, quantum est de se, omnes homines amplectitur, et omnium salutem exoptat. Unde si aliunde non impediatur, consentaneum illi est talis hominis salutem postulare. Quod autem nil obstet, ostenditur probando minorem, quæ satis demonstratur ex illo 1 ad Tim. 2: *Deus vult omnes homines salvos fieri:* inde enim habemus Deum ex se habere effectum ad salutem hominum sine ulla exceptione; ergo oratio nostra ex hoc affectu procedens est conformis divinæ voluntati. Item voluntas absoluta et conditionata, quamvis sint de ob-

jectis oppositis, inter se contrariæ non sunt, quia conditio excludit contrarietatem; ergo etiam oratio, quæ solum est ex affectu simplici, non est contra divinam voluntatem, etiamsi cognoscamus illam esse absolutam. Denique, non obstante revelatione quod Deus habeat hoc decretum, nihilominus scimus esse paratum auxilium reprobo per media consentanea divinæ providentiæ, quorum unum est oratio; ergo semper habet locum oratio pro tali auxilio, non obstante quacunque revelatione.

8. *Corollarium.* — Hinc vero colligi videtur, non posse aliquem in eo casu desiderare reprobo auxilium efficax, seu vocationem congruam ex parte Dei: probatur, quia ex tali revelatione constat Deum ex se et absolute decrevisse, non dare tali reprobo hujusmodi auxilium: nam ex hac parte reprobatio non habet fundamentum in homine, sed in sola Dei voluntate; sed non licet desiderare etiam simplici affectu, ut fiat oppositum ejus quod Deus sic decrevit, quia esset desiderare ut non impleatur voluntas Dei; ergo.

9. *Objectio.* — *Solutio.* — *Quomodo repugnet desiderare reprobo auxilium efficax, quo etiam modo id non licet?* — Dices affectum simplicem præscindere a decreto Dei, et versari circa objectum secundum se, et ideo non esse contrarium decreto Dei, quia non tendit ad hoc ut, non obstante decreto, illud fiat, sed solum ad convenientiam illius auxillii secundum se spectati, seu ad hoc ut Deus habuisset contrarium decretum, si ei placitum fuisse. Hoc enim desiderium conditionatum: Utinam Deus decrevisset dare huic homini vocationem congruam et ei placuisse, non videtur per se habere malitiam; imo fere huic similis videtur fuisse affectus ille, quem sua oratione in horto explicavit Christus Dominus. Quapropter distinctione utendum videtur de affectu conditionato; quidam enim est ita simplex, ut ex intentione habentis non ordinetur ad effectum aliquo modo consequendum, sed solum habetur propter aliquam rationem honestam, et propter eandem in oratione Deo proponitur. Ex hoc modo non repugnat desiderare reprobo auxilium efficax, ut ratio facta probat. Alia vero est voluntas conditionata, quæ habet vim intentionis, et ordinatur ad effectum re ipsa obtainendum. Et hoc modo non esset licitum in illo casu petere auxilium efficax reprobo, ut prior ratio probat; est tamen licitum petere illi auxilium sufficiens ex desiderio salutis ejus, procurando, et intendendo, ut cum

effectu detur illi tale auxilium; imo etiam desiderando ut ex parte ipsius reprobi non fiat inefficax.

40. *Idem est dicendum de quavis poena, quam constet ex absoluto Dei decreto provenire.* — Atque hinc constat doctrinam hanc non solum habere locum in reprobatione simpliciter, quae est æterna poena, sed etiam in quacumque alia poena, de qua constet, per revelationem certam et indubitatam, esse a Deo prolatam sententiam ex absoluto decreto. Sic enim decernit Deus interdum poenas aliquas temporales hujus vitæ, ut dixi in materia de Pœnitentia, et potest esse exemplum in morte filii Davidis ex adulterio nati. Quando ergo per revelationem constat tale esse decretum Dei, frustra est contra niti. Sicque potest intelligi illud Jeremiæ septimo: *Tu noli orare pro populo hoc, et non obsistas mihi, quia non exaudiām te;* et capite undecimo: *Tu noli orare pro populo hoc,* etc. Ratio vero est eadem: fundatur enim in efficacia divinæ voluntatis, et materiale est, quod circa hanc vel illam pœnam versetur.

41. *Objectio. — Solutio.* — His vero occurrebat difficultas vulgaris in materia de Spe; nam sequitur, quod si Deus revelet alicui reprobationem suam, non liceat illi pro sua salute æterna orare. Consequens videtur falsum, quia Petrus, etiamsi Christus illi dixisset: *Ter me negabis,* tenebatur non negare, ac subinde petere auxilium ad non negandum; ergo idem esset in illo casu. Item quia alias talis reprobus posset omnino desperare de salute sua, et consequenter non conari ad illam obtinendam, neque ad bene operandum, et similia. Ad hoc vero dicendum imprimis est, regulariter et de lege non teneri hominem, cui fit talis revelatio, accipere illam ut prophetiam, quam vocant ex præscientia, sed ut prophetiam comminationis, seu periculi, aut in causis proximis, quæ revelatio includit conditionem; et ideo non obstat quominus homo conari possit et debeat ad hoc, ut talis conditio non impleatur. Ideoque talis revelatio orationem non impediret, imo cognito periculo stimulos adderet ad orandum, sicut de Ninivitis legimus. Existimoque non esse consentaneum divinæ providentiae aliter revelari homini viatori futuram damnationem suam, nimirum cogendo seu obligando illum ad credendum, illam esse revelationem ex absoluta præscientia, quia talis credulitas multum repugnat statui vie. Quia vero illa revelatio non videtur simpliciter im-

possibilis de potentia absoluta, si ponamus illam fieri, consequenter dicendum est tales hominem non posse efficaciter intendere aut petere salutem æternam; posse autem et debere petere auxilium Dei ad non peccandum in quocumque actu particulari; et similiter posse et debere conari ad utendum illo auxilio cum effectu, quia hoc totum est simpliciter possibile, non obstante divina præscientia. Potest etiam petere auxilium ad minuenda peccata, et ad bene operandum, quod per se honestum est. Vide Gersonem, alphabet 45, lit. E.

42. *Ex dictis colligitur resolutio dubii in principio positi.* — Tandem ex dictis facile respondetur ad primum dubium de oratione universalis pro reprobus, seu pro omnibus hominibus indifferenter, sive reprobi sint, sive prædestinati: dicendum est enim, sine dubio ita esse orandum pro omnibus hominibus; id enim nos docuit Christus exemplo suo, quia pro omnibus mortuus est. Ex quo id ipsum obsecrat Paulus, 1 ad Timot. 2. Et hoc intendunt August. et D. Thomas, cum aiunt esse orandum pro omnibus, quia non constat qui sint reprobi, qui vero prædestinati. Ratio vero est, quia charitas obligat ad amandum omnes, et omnes sunt in gravi necessitate, indigentque auxilio Dei, cujus sunt capaces, quamdiu haec vita durat, et Deus de se paratus est ad dandum omnibus. Unde fit orari posse, et interdum debere pro justis et iustis, sive fidelibus, sive infidelibus, et quantumvis excæcatis, obduratis, seu obstinatis, quantum in hac vita esse possunt. Hoc tamen non obstat quominus ex intentione orantis aliter petat pro prædestinati, et aliter pro reprobus, illis efficaciter postulando ut cum effectu consequantur gloriam, his solum conditionate, scilicet, quantum est ex parte Dei, seu si illi non resistant. Quæ intentio interdum haberi potest explicite; non est tamen necessarium, satis enim est habitu seu virtute illam habere; habetur autem hoc modo, eo ipso quod homo petit ex intentione charitatis, vel placendi Deo.

43. *Neminem licet excludere quando cum effectu salutem hominum postulamus a Deo.* — *Etsi liceat ab illa reprobus formaliter excludere, non tamen licet materialiter* — Unde ulterius addendum est non licere ab oratione universalis, qua pro prædestinati oratur, vel absolute petitur ut homines cum effectu salvantur, non licere, inquam, aliquem excipere materialiter, ut sic dicam, seu talem aut ta-

lem personam absolute excludere, quasi desperando de salute ejus. Hoc etiam intendunt Augustinus et divus Thomas, locis supra citatis, loquunturque secundum communem rerum ordinem, et seclusa extraordinaria revelatione. Et ita ratio est clara: quia nullus est judicandus reprobus, quamdiu hic vivit; ergo ita a nobis juvandus est, quantum est ex parte nostra, sicut is qui esse potest in numero prædestinatorum. Unde licet in hac oratione generali, et suo modo efficaci pro prædestinatis, liceat formaliter excludere reprobus, non tamen materialiter, ut sic dicam, hunc vel illum hominem, quia priori modo remittitur, ut ita dicam, exceptio ad judicium Dei, in posteriori autem modo usurpat homo et prævenit divinum judicium, quod ignorat. Dices: interdum sunt in aliquo tot signa reprobationis, ut magna morali probabilitate judicetur illum esse reprobum; ergo hoc satis erit ad excludendum illum dicto modo, nam ad moralem operationem sufficit judicium probabile. Respondeo nulla indicia esse sufficientia ad judicandum practice et moraliter posse desperari de salute alicujus, quantumvis peccatoris, quamdiu vivit, et compos est sui, et excitationis ad pœnitentiam. Sicut nullus (quantumvis peccator sit, et magna habeat indicia suæ reprobationis) potest inde accipere justam licentiam desperandi, aut non orandi pro se, imo inde magis obligatur ad orandum, quia videt se in majori periculo versari, et credere semper debet potentem esse gratiam ad se liberandum, et ex parte Dei non defuturam, si per ipsum non steterit. Idem ergo est respectu proximi, quem debemus ex charitate diligere, sicut nos ipsos, et cui similiter parata est gratia de se habens eamdem virtutem.

44. *Locus Joan., 1 Can., c. 5, breviter explicatur.* — Hic vero solent difficultatem in gerere verba Joann., 1 cancr., cap. 5: *Est peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget quis;* nam inde videtur colligi, licitum esse aliquem magnum peccatorem ab oratione excludere. Hujus occasione tractare hic solent Theologi, an sit orandum pro eo qui peccavit peccatum ad mortem, ut videre licet in D. Thoma, dicto articulo septimo, ad tertium; et Alensi, dicto articulo sexto, dubio septimo. Sed de hoc testimonio disputavi late in quarto tomo tertie partis, et ideo dico breviter, si per peccatum ad mortem intelligamus finalem impenitentiam, ut Augustinus exponit, cum qui peccatum ad mortem pec-

cavit, eo ipso damnatum esse, ac subinde non esse pro illo orandum, quia, ut dictum est, pro damnatis non est orandum. Si autem per peccatum ad mortem, intelligamus quodcumque aliud speciale peccatum, durante hac vita commissum, quantumcumque sit grave, et in Spiritum Sanctum, et licet sit cum magna pertinacia et obduracione, semper posse orari pro hujusmodi peccatore, quamdiu hic vivit, quia nunquam est omnino desperanda illius correctio. Verba autem Joannis non ostendunt impossibilitatem, sed difficultatem in obtinendo effectu talis orationis; posita autem sunt ad deterrendos homines ab hujusmodi peccatis, seu a tali statu peccati, non ad prohibendam hujusmodi orationem. Imo, ut existimo, non sunt scripta ad remittendum affectum orandi pro hujusmodi peccatore, sed ad exaggerandum, non quamcumque orationem, sed valde ferventem, vel hominis multum Deo grati, esse necessariam pro hujusmodi peccatore.

CAPUT XVI.

DE ORATIONE PRO INIMICIS.

1. *Quæstionis titulus explanatur.* — Præterea solet hic specialiter tractari an sit orandum pro inimicis, ut patet in D. Thom. supra, art. 8; Alens., d. artic. 6, dub. 3; Medin., Navar., et fere omnibus Thomistis. Sed quia hoc proprie spectat ad materiam de charitate, ideo breviter sunt duo distinguenda. Unum est, an possimus sancte et licite orare pro inimicis; aliud, an teneamur. De primo nullum est dubium, quin opus illud per se sit optimum et consulendum, cum Christus dicat Matth. 5: *Orate pro persecutibus et calumniantibus vos;* et ratio est, quia illud est opus charitatis; nam quod inimicus sit peccator, non obstat quominus ex charitate diligi possit, et consequenter quod possit pro illo apud Deum intercedi. De secundo est nonnulla major difficultas; resolutio autem, ut recte divus Thomas notavit, ex lege charitatis dependet; ita ergo tenemur pro inimicis orare, sicut illos diligere. Non tenemur autem illos diligere dilectione efficaci in particulari, nisi in casu necessitatis; sic ergo nec tenemur pro illis in particulari orare, nisi interveniente gravi necessitate. Disputat vero Cajetanus in illo articulo, an haec necessitas habeat locum, tantum quando inimicus indiget, vel etiam quando veniam petit, etiamsi in alia necessitate non